

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Gregus Ferenc ügyvéd által képviselt M. I. felperesnek a Dél-alföldi Regionális Közigazgatási Hivatal I.r., a dr. Mezei János ügyvéd által képviselt K. Város Önkormányzata II.r. alperes ellen kisajátítási ügyben hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt indult perben a Bács-Kiskun Megyei Bíróság 2007. június 28. napján kelt 14.K.20.714/2007/5. számú jogerős ítélete ellen az I.r. alperes által 7. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán a 2008. június 11. napján megtartott tárgyaláson meghozta az alábbi

í t é l e t e t

A Legfelsőbb Bíróság a Bács-Kiskun Megyei Bíróság 14.K.20.714/2007/5. számú ítéletét hatályában fenntartja azzal, hogy az I.r. alperest új eljárásra kötelezi, egyben az elsőfokú bíróság ítéletének fejrészét akként pontosítja, hogy az I.r. alperesnek és képviselőjének a megnevezése helyesen: Dél-alföldi Regionális Közigazgatási Hivatal Bács-Kiskun Megyei Kirendeltsége által képviselt Dél-alföldi Regionális Közigazgatási Hivatal.

Kötelezi az I.r.-II.r. alpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg a felperesnek 20.000.- /azaz húszezer/ forint felülvizsgálati perköltséget.

A le nem rótt 36.000.- /azaz harminchatezer/ forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen további felülvizsgálatnak helye nincs.

I N D O K O L Á S

A II.r. alperes kérelmére az I.r. alperes jogelődje /a továbbiakban: I.r. alperes/ a 2004. június 18. napján kelt 1453-6/2004. számú határozatával a felperes tulajdonában a 0811/61 hrsz-ú, szántó művelési ágú ingatlant kisajátította, a kisajátítás miatt járó kártalanítás összegét 2.100.000.- Ft-ban határozta meg, rögzítve határozatában, hogy a tulajdonos birtokbaadási kötelezettsége, a felek megállapodása szerint, 2004. december 31. napját követően keletkezik.

A felperes a 1453-6/2004. számú határozat bírósági felülvizsgálatát kezdeményezte, amely alapján a Megyei Bíróságon korábban indult közigazgatási per.

A II.r. alperes 2004. augusztus 25-én a kártalanítást a felperes részére megfizette. A felek az ingatlan birtokba adásáról átadás-átvételi eljárást nem folytattak le.

A II.r. alperes, mint tulajdonos 2005. március 3-án megállapodást kötött a D. Zrt.-vel az ingatlan 64 m² területén bányaszolgalmi jog alapítására.

A Város Polgármestere 2006. július 25. napján az I.r. alperestől érdekmúlásra hivatkozással a 1453-6/2004. számú határozata visszavonását és az eredeti állapot helyreállítását kérte, kijelentve, hogy az ingatlant még nem vette birtokba.

Az I.r. alperes a 2007. február 15. napján kelt 85-8/2007. számú határozatával a 1453-6/2004. számú határozatát visszavonta, egyben megkereste a Körzeti Földhivatalt, hogy az ingatlan-nyilvántartásban a kiskunhalasi 0811/61 hrsz-ú ingatlanról a II.r. alperes tulajdonjogát törölje, és a felperes tulajdonjogát eredeti jogcímen jegyezze vissza, a D. Zrt. időközben telepített bányaszolgalmi jogának változatlanul hagyása mellett. Az I.r. alperes megállapította, hogy a felperes köteles a kisajátításért járó kártalanítás összegét és annak 2004. augusztus 26. napjától számított kamatát, összesen: 2.541.147.- Ft-ot a II.r. alperesnek visszafizetni. Kötelezte egyben a II.r. alperest arra, hogy a felperes részére az okozott károkért 2.344.819.- Ft-ot fizessen meg, amely két összeg beszámítása alapján a különbözetként jelentkező 196.329.- Ft-ot a felperes 2007. március 1. napjától 2007. december 1. napjáig kamatmentesen, 10 havi egyenlő részletben köteles megfizetni. Az I.r. alperes megállapította, hogy az ingatlant jelenleg senki sem birtokolja, így a birtokbaadásról nem rendelkezett. Az I.r. alperes továbbá /határozata 2. oldalán az első bekezdésben/ a felperes által előterjesztett, 2004. évre vonatkozó elmaradt haszon és 90.500.- Ft többletkártalanítással összefüggő költségek megtérítésére vonatkozó kérelmét, valamint a 2006. december 6-ai egyeztető tárgyaláson felvett jegyzőkönyv tartalmának módosítására irányuló kérelmét elutasította.

Az I.r. alperes határozatában hivatkozott a kisajátításról szóló 1976. évi 24. törvényerejű rendelet /a továbbiakban: Ktvr./ 23. §-ának /1/ bekezdésére, amely szerint a kisajátítást kérő a jogerős kisajátítási határozat visszavonását vagy módosítását addig kérheti, amíg a kisajátított ingatlant nem vette birtokba, illetőleg a kártalanítást nem teljesítette. Az I.r. alperes álláspontja szerint a határozat visszavonásának két feltétele /az ingatlan birtokba nem vétele, a kártalanítás meg nem fizetése/

közül az „illetőleg” szó használata miatt nem szükséges mindkét feltételnek együttesen fennállnia, elegendő az egyik feltétel megvalósultsága is. A lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként pedig azt állapította meg, hogy a II.r. alperes vonatkozásában a birtokba nem vétel jogszabályi feltétel teljesült. Az I.r. alperes további jogértelmezése szerint az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvénynek /a továbbiakban: Áe./ a határozatok módosítását és visszavonását szabályozó VII. fejezete az ügyben nem alkalmazható. Az I.r. alperes kifejtette továbbá, hogy nem minősül joggal való visszaélésnek az, miszerint a kisajátítási határozat visszavonására irányuló kérelmet a II.r. alperes csak a Megyei Bíróságon korábban indult közigazgatási perben kirendelt szakértő véleményének ismeretében kezdeményezte. Rögzítette, hogy a kamatszámítása a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 232. §-ának /2/ bekezdésén alapult.

A felperes keresetében a határozat hatályon kívül helyezését kérte.

Keresetét utóbb akként pontosította, hogy az alperes határozatának rendelkező részéből a 2. oldal első bekezdését keresettel nem támadta.

Az elsőfokú bíróság jogerős ítéletével az I.r. alperes határozatát - a felperes által 2004. évre vonatkozóan előterjesztett elmaradt haszon, és 90.500.- Ft többletkártalanítással összefüggő költségek megtérítését, továbbá a 2006. december 6-ai tárgyalási jegyzőkönyv kijavítása iránti kérelmet elutasító részeit meghaladóan - hatályon kívül helyezte.

Indokolása szerint bár a Ktvr. végrehajtásáról szóló 33/1976./IX.5./ MT rendelet 54. §-ának /1/ bekezdése alapján a birtokbaadásról jegyzőkönyvet kell felvenni, és ez a jelen ügyben nem történt meg, azonban a II.r. alperesnek a D. Zrt.-vel szolgalmi jog alapítására vonatkozó megállapodása igazolta, hogy a II.r. alperes a tulajdonával rendelkezett. A birtokba vétel ezen bizonyíték nélkül is megállapítható, mert a felek a birtokbaadás időpontját meghatározták, és megállapodásuk folytán a külterületi ingatlan birtokbaadása különösebb formális eljárás lefolytatása nélkül megtörténhetett. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes tulajdonában állott ingatlan vonatkozásában nemcsak a tulajdonosváltozás és a kártalanítási összeg megfizetése, hanem a birtokba vétel is megtörtént, így a kisajátításról rendelkező határozat visszavonásának a Ktvr. 23. §-ának /1/ bekezdésében előírt feltételei nem teljesültek.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az I.r. alperes az Áe. 61. §-ának /3/ bekezdését is megsértette, mert a kisajátítást elrendelő határozat visszavonására a határozat közlésétől számított egy év állt volna - az egyéb feltételek fennállta esetén - az azt hozó hatóság rendelkezésére, amely időtartam már eltelt.

Az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy a Város Polgármestere a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 9. §-ának /1/ bekezdése értelmében a képviselő-testület törvényes képviselőjének minősült, így az eljárás alapjául szolgáló kérelem előterjesztésére jogosult volt, továbbá, hogy kamat a késedelembe esés időpontjától számítható fel, tehát kamatot felszámítani legfeljebb a teljesítésre nyitva álló határidő elteltét követően lehetséges.

Az I.r. alperes felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a per megszüntetését kérte a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény /a továbbiakban: Pp./ 157. §-ának a/ pontja alapján, figyelemmel a Pp. 130. §-ának i/ pontjára, másodlagosan az ítélet megváltoztatását és a felperes keresetének elutasítását, harmadlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság ítéletében az I.r. alperest helytelenül jelölte meg, megsértve ezzel a közigazgatási hivatalokról szóló 297/2006./XII.23./ Korm. rendelet /a továbbiakban: Korm.r./ 2. §-át, 31. §-ának /9/ bekezdését. A keresetlevelet az elsőfokú bíróságnak idézés kibocsátása nélkül el kellett volna utasítania a Pp. 130. §-ának /1/ bekezdés i/ pontja, 121. §-ának /1/ bekezdés b/ pontja alkalmazásával, ugyanis a külzeten található adatok nem részei a keresetnek, ebből következően a keresetből a kisajátítást kérő hiányzik, perbevonása nem történt meg. Az elsőfokú bíróság a közigazgatási határozat részbeni hatályon kívül helyezéséről döntött, ugyanakkor őt új eljárásra nem kötelezte, és nem rendelkezett az ingatlanügyi hatóság felé sem. Az elsőfokú bíróság az Áe. 61. §-ának /1/ bekezdését, a Ktvr. 23. §-ának /1/ bekezdését tévesen értelmezte és nem helytálló a kamatra vonatkozó álláspontja sem. Az anyagi jogi jogszabálysértés körében az I.r. alperes fenntartotta és megismételte a határozatában foglaltakat.

A felperes érdemi ellenkérelmében az ítélet hatályában fenntartását kérte.

A felülvizsgálati kérelem nagyobb részében nem alapos.

Az Áe. 3. §-ának /1/ bekezdése szerint a közigazgatási szerv eljárása során államigazgatási ügyben e törvény rendelkezéseit kell alkalmazni. Miután a kisajátítási eljárás közigazgatási ügy, és az Áe. 3. §-ának /6/ és /7/ bekezdésében felsorolt speciális szabályozás alá nem tartozik, alkalmazandó rá az Áe. 3. §-ának /1/ bekezdése mellett a /8/ bekezdés is, amely szerint a /6/ és /7/ bekezdésben nem említett államigazgatási eljárásokra vonatkozó jogszabályok e törvény rendelkezéseitől csak akkor térhetnek el, ha ezt e törvény megengedi. A kisajátítási eljárásra tehát az Áe. az irányadó eljárási jogszabály azzal, hogy az Áe. rendelkezéseitől eltérni csak az Áe. megengedő rendelkezései alapján lehetséges.

A határozat módosítását és visszavonását az Áe. 61. §-a szabályozza. Az /1/ bekezdés szerint, ha a közigazgatási szerv megállapítja, hogy a felettes szerv vagy a bíróság által még el nem bírált határozata jogszabályt sért, a határozatot módosítja vagy visszavonja. A /3/ bekezdés alapján a határozat módosítására, vagy visszavonására a közigazgatási szerv csak egy ízben, a határozat közlésétől számított egy éven belül jogosult. A /4/ bekezdés értelmében a határozat módosítását vagy visszavonását jogszabály kizárhatja, vagy külön feltételhez kötheti. Az /5/ bekezdés szerint a határozatot nem lehet módosítani vagy visszavonni, ha ez jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogot sértene. A II.r. alperes kérelmét a Ktvr. 23. §-ának /1/ bekezdésére alapítottnan terjesztette elő, amely szerint a kisajátítást kérő a jogerős kisajátítási határozat módosítását, vagy visszavonását addig kérheti, amíg a kisajátított ingatlant nem vette birtokba, illetőleg a kártalanítást nem teljesítette.

Az Áe. 3. §-ának /8/ bekezdésében, 61. §-ában és a Ktvr. 23. §-ának /1/ bekezdésében foglaltak összevetése alapján az állapítható meg, hogy az Áe. a határozat módosítása vagy visszavonása körében megengedi, hogy jogszabály az Áe. szabályozása mellett külön feltételeket írjon elő. Az Áe. megengedő szabályozása alapján rendelkezik a határozat módosítása, vagy visszavonása körében - az Áe.-ben előírt szabályok mellett - a Ktvr. külön feltételekről. Kisajátítási eljárásban tehát a határozat visszavonása akkor lehetséges, ha teljesülnek a határozat visszavonásának az Áe.-ben előírt feltételei, együttesen a Ktvr.-ben előírt feltételekkel.

Az I.r. alperes a 1453-6/2004. számú határozat visszavonásáról az Áe. 61. §-ban foglaltak megsértésével rendelkezett, ugyanis a kisajátításról rendelkező határozatának a kézbesítésétől számítottan az 1 év eltelt akkor, amikor a visszavonásról döntött, és nem volt figyelemmel a felperes jóhiszeműen szerzett jogaira, a Megyei Bíróságon korábban indult közigazgatási perben előterjesztett többletkártalanítási igényére sem. Az I.r. alperes megsértette ugyanakkor a Ktvr. 23. §-ának /1/ bekezdését is, mert - ahogyan azt az elsőfokú bíróság a rendelkezésére álló bizonyítékoknak a Pp. 206. §-ának /1/ bekezdése szerinti helytálló értékélésével megállapította - a II.r. alperes amellet, hogy megfizette a kártalanítást, az ingatlant birtokba is vette. Birtokbavétel nélkül ugyanis a D. Zrt.-vel szolgalmi jog alapításáról nem szerződhetett volna. Nem teljesült tehát a II.r. alperes vonatkozásában a Ktvr. 23. §-ának /1/ bekezdésében foglalt, „külön” feltételek egyike sem.

A kisajátítást kérő a jogerős kisajátítási határozat visszavonását addig kérheti, amíg /a Ktvr. 23. §-ának /1/ bekezdésében foglalt jogszabályszöveg szerint:/ „a kisajátított ingatlant nem vette

birtokba, illetőleg a kártalanítást nem teljesítette". A Magyar Tudományos Akadémiának a Magyar értelmező kéziszótára szerint az „illetőleg” kötőszó e mondatban annak kifejezésére szolgál, hogy az állítás /a határozat visszavonása addig kérhető/ mindegyik feltételre egyaránt, tehát a két feltételre együttesen vonatkozik. Az „illetőleg” kötőszó ezért „és” kötőszócskával lenne helyettesíthető, az I.r. alperes ettől eltérő jogszabály értelmezése téves.

Az elsőfokú bíróság helytállóan döntött tehát a 85-8/2007. számú jogsértő határozat hatályon kívül helyezéséről. A perrel érintett közigazgatási ügy a II.r. alperes kérelmére indult, és miután az elsőfokú bíróság az I.r. alperes határozatát hatályon kívül helyezte, a kérelem elbírálatlan maradt. Az elsőfokú bíróságnak ezért a Pp. 339. §-ának /1/ bekezdése alkalmazásával a határozat hatályon kívül helyezése mellett az I.r. alperest új eljárásra kellett volna köteleznie, rögzítve az új eljárásra vonatkozó kötelező utasításait is. Az elsőfokú bíróság e jogszabálysértése azonban nem alapozta meg az ítéletének a Pp. 275. §-ának /4/ bekezdése szerinti hatályon kívül helyezését, mert az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása nem volt.

A felperes keresetlevele a Pp. 121. §-ának /1/ bekezdésében felsorolt kötelező tartalmi elemeket tartalmazta, ezért nem volt helye a Pp. 130. §-ának /1/ bekezdés i/ pontja alkalmazásával a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasításának.

A felperes keresetlevelében I.r. alperesként a Dél-alföldi Regionális Közigazgatási Hivatal helyesen jelölte meg, a perben az I.r. alperes jogszerű joggyakorlását nem érintette az, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének fejrészában az I.r. alperest nem a Korm.r.-ben foglaltak szerint nevesítette.

Mindezek folytán a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a Pp. 275. §-ának /3/ bekezdése alapján hatályában fenntartotta azzal, hogy az I.r. alperest új eljárásra kötelezte, egyben az elsőfokú bíróság ítéletének fejrészét pontosítva az I.r. alperest és képviselőjét a Korm.r. szerint nevezte meg.

A megismételt eljárásban az I.r. alperes köteles elutasítani a II.r. alperes kérelmét, és megkeresni a földhivatalt, hogy az ingatlan-nyilvántartásban a jogszabálysértő módon meghozott, ezért hatályon kívül helyezett visszavonásról rendelkező határozat alapján foganatosított bejegyzéseket törölje, és a kisajátítást elrendelő határozat szerinti állapotot hozza helyre.

A Legfelsőbb Bíróság az I.r. és a II.r. alperest, mint pertársakat a Pp. 270. §-ának /1/ bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 78. §-ának

/1/ bekezdése alapján egyetemlegesen kötelezte a felperes felülvizsgálati perköltsége megfizetésére.

A tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték viseléséről a Legfelsőbb Bíróság a költségmentesség alkalmazásáról szóló 6/1986./VI.26./ IM rendelet 14. §-a alapján rendelkezett.

Budapest, 2008. június 11.

**Bauer Jánosné dr. sk. a tanács elnöke, dr. Kurucz Krisztina sk.
előadó bíró, Lénártné dr. Márton Gizella sk. bíró**

A kiadmány hitelével:

tisztviselő